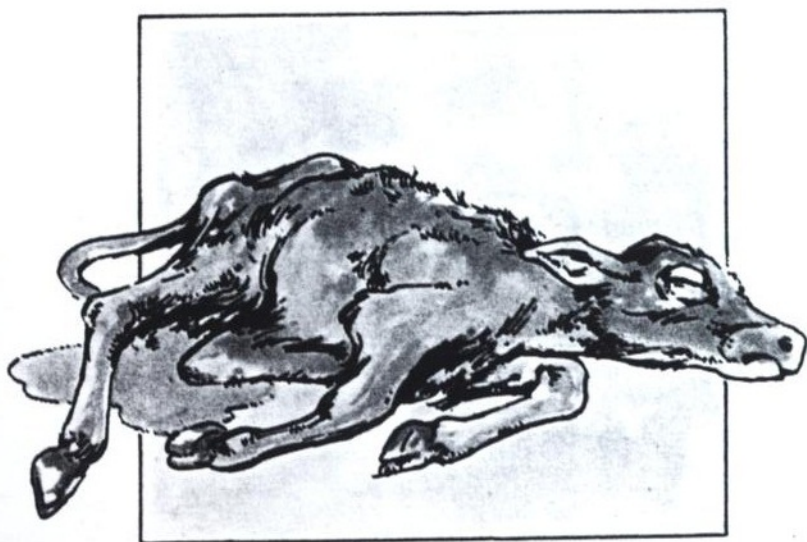

پرورش گوساله < ۳ >

< مبارزه با اسهال گوساله‌ها >

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اسہال گوسالہا

1. اسہال گوسالہا کی کیا وجہ ہے؟
2. اسہال گوسالہا کی علامتیں کیا ہیں؟
3. اسہال گوسالہا کی تشخیص کیسے کی جاتی ہے؟
4. اسہال گوسالہا کی علاج کیا ہے؟
5. اسہال گوسالہا سے بچنے کے لیے کیا احتیاطی تدابیر لینی چاہئیں؟
6. اسہال گوسالہا کی روک تھام کیسے کی جاتی ہے؟
7. اسہال گوسالہا کی تشخیص کے لیے کون سے ٹیسٹس کیے جاتے ہیں؟
8. اسہال گوسالہا کی تشخیص کے لیے کون سے ٹیسٹس کیے جاتے ہیں؟
9. اسہال گوسالہا کی تشخیص کے لیے کون سے ٹیسٹس کیے جاتے ہیں؟
10. اسہال گوسالہا کی تشخیص کے لیے کون سے ٹیسٹس کیے جاتے ہیں؟

بسم الله الرحمن الرحيم

- عنوان: اسهال گوساله‌ها
- تهیه و تدوین: اداره کل آموزش روستاییان
- خدمات گرافیک و چاپ: مجموعه نشر و تصویر معاونت ترویج و مشارکت مردمی
- تیراژ: ۴۰۰۰۰ جلد
- چاپ اول: تابستان ۱۳۷۱
- قیمت: رایگان

فهرست

- مقدمه ۵
- چرا اسهال ایجاد میشود ۶
- نشانی های اسهال گوساله‌ها ۹
- چگونه گوساله مبتلا به اسهال را درمان کنیم؟ ۱۲
- چه کنیم تا گوساله‌ها مبتلا به اسهال نشوند؟ ۱۵

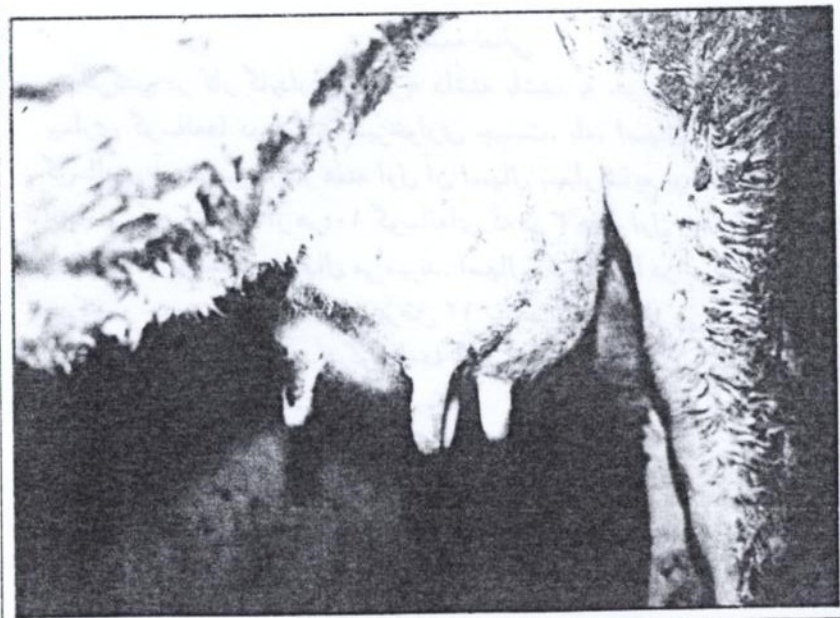
بسمه تعالی

هرکس در کار گاوداری تجربه داشته باشد، به خوبی می‌داند که مهمترین بیماری گوساله‌ها در دوران شیرخواری چیست. بله، اسهال. در ماه اول زندگی گوساله و بخصوص در دو هفته اول آن اسهال بسیار شایع بوده و تلفات زیادی را ایجاد می‌کند. تقریباً از هر ۱۰ گوساله‌ای که در ۳ هفته اول زندگی تلف می‌شوند، ۷ رأس آنها به خاطر اسهال می‌میرند. اسهال، گوساله را در عرض چند روز تلف می‌کند و حتی بعضی اوقات در عرض ۱۲ ساعت گوساله از بین می‌رود. باید توجه داشته باشیم که هر چه تعداد گوساله‌ها بیشتر و جای نگهداری آنها کوچکتر باشد، اسهال بیشتر رخ می‌دهد.

بنابراین یک گاودار باید بداند چگونه گوساله را بخصوص در ماه اول زندگی از خطر اسهال حفظ کند و اگر اسهال ایجاد شد، چطور به گوساله کمک کند. اسهال با اینکه خیلی خطرناک است، اما اگر زود برای درمان دست بکار شویم، می‌توان با کارهای خیلی ساده گوساله را نجات داد. آیا می‌خواهید با این کارها آشنا شوید؟ خوب، این نشریه در همین مورد با شما صحبت خواهد کرد.

چرا اسهال ایجاد می‌شود؟

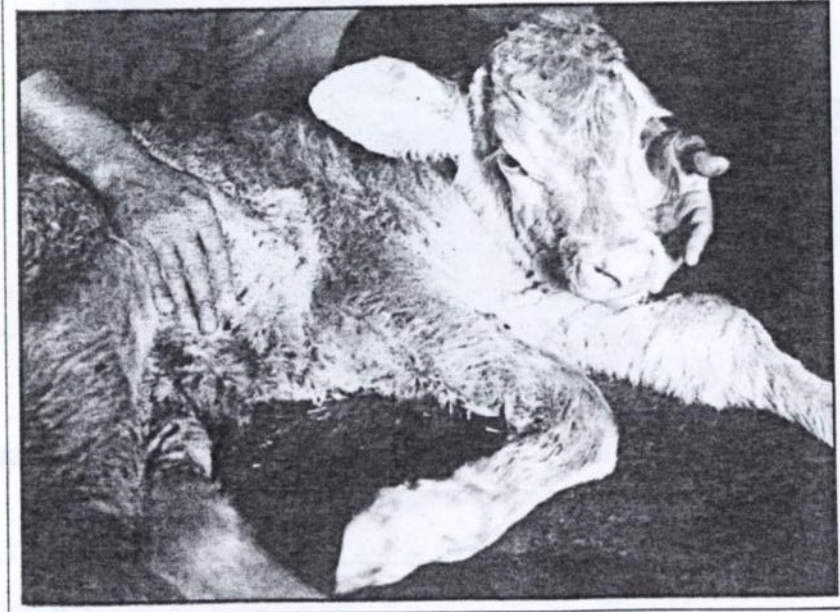
اسهال به علل مختلفی رخ می‌دهد، مهمترین این علل، میکروبها هستند. می‌دانید که میکروبها موجودات خیلی خیلی کوچکی هستند که حتی با چشم هم نمی‌شود آنها را دید. این موجودات در هر جا که فکرش را بکنید، وجود دارند. در خاک، آب، داخل بدن ما و دامها و خیلی جاهای دیگر. بسیاری از این میکروبها وقتی وارد بدن گوساله بشوند، موجب اسهال می‌شوند. می‌دانید میکروبها از چه راهی وارد بدن گوساله می‌شوند؟ بیشتر اوقات از راه دهان و بندناف گوساله از راه بستر و جایگاه آلوده - به مدفوع گوساله‌ها و گاوهای بیمار -، پستان کثیف گاو در زمان شیرخوردن، محل زایمان کثیف گاو در موقع تولد، و لوازم کثیف مانند سطل، چکمه و لباس دامدار، ممکن است آلوده شود دستکاری گاو و گوساله در موقع زایمان یا دستان ضدعفونی نشده و خوب ضدعفونی نکردن بندناف نیز ممکن است گوساله‌ها را مبتلا به اسهال کند. برای جلوگیری از ورود میکروبها به بدن دام باید به تمیزی و بهداشت محل زندگی گوساله توجه کنیم. شما می‌توانید در نشریات

فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه

مجله علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه
فصلنامه علمی و پژوهشی دانش‌های پایه

قبلی ما که در مورد بهداشت گوساله‌های شیرخوار است، اصول مهم بهداشت گوساله‌ها را مشاهده کنید.

اگر گوساله به مقدار مناسب و در زمان مناسب آغوز خورده باشد، خیلی بهتر می‌تواند در برابر میکروبها مقاومت کند و به اسهال مبتلا نشود. یادتان هست که روش صحیح آغوز دادن به گوساله چگونه است؟ این را هم می‌توانید در نشریات قبلی ما ببینید.

فقط میکروبها نیستند که اسهال را ایجاد می‌کنند. یکی دیگر از علل ایجاد اسهال تغذیه غلط است. عوامل ایجاد کننده اسهال از راه تغذیه غلط، به شرح زیر می‌باشند:

- دادن غذای فاسد و یا کپک زده
- دادن شیر خیلی گرم یا سرد
- تغییر دادن ناگهانی غذا مثلاً از شیر به علوفه یا از شیر به شیر خشک
- غذا دادن بیش از اندازه لازم

- دادن غذای مخصوص گاو به گوساله، مثلاً خوراندن غذای آردی گاو به گوساله

- دادن شیر خشکی که خوب تهیه نشده باشد، مانند شیر خشک خیلی غلیظ یا خیلی آبکی و یا خوب به هم نزدن آب و شیر خشک

- تمیز نکردن ظرف شیر بعد از هر بار شیر خوردن گوساله

یادتان هست که در مورد تغذیه صحیح گوساله نیز در نشریه قبلی با شما صحبت کرده ایم. بد نیست یک بار دیگر مطالب آن را بخوانید. عمل به کارهایی که در آنجا گفتیم، می تواند مانع ایجاد اسهال گردد.

■ نشانی های اسهال گوساله ها

روشن ترین علامتی که در گوساله مبتلا به اسهال دیده می شود، تغییر حالت مدفوع است. مدفوع گوساله شل و آبکی، کف آلود و یا خمیری شکل است. رنگ مدفوع ممکن است سفید، زرد، سبز، قهوه ای، خاکستری تیره یا قرمز و همراه با خون باشد.

ممکن است در مدفوع تکه‌هایی شفاف مانند سفیده تخم مرغ دیده شود. در بعضی موارد مدفوع بوی بدی دارد. مقدار مدفوع اغلب زیاد شده و معمولا دم و پشت پاهای گوساله آلوده به مدفوع است. گوساله به علت اسهال، آب بدنش را از دست می‌دهد و لاغر و خشکیده می‌شود. از دست دادن آب بدن خطرناک‌ترین مسئله در اسهال است. می‌دانید حالت گوساله‌ای که آب بدن خود را از دست می‌دهد چگونه است؟ چشمهای گوساله گود می‌افتد و موهای او ژولیده می‌شود. اگر پوست این گوساله را در روی دنده‌های سینه با دو انگشت بکشیم و بعد رها کنیم، پوست گوساله خیلی آهسته به حالت اول برمی‌گردد. اما در گوساله سالم پوست بسیار زود

به حالت اول در می‌آید. هرچه برگشتن پوست به حالت اول دیرتر انجام بگیرد، گوساله آب بیشتری از دست داده و حالش بدتر است.

در اسهالی که به دلیل تغذیه غلط به وجود می‌آید، گوساله معمولاً هوشیار است و می‌تواند غذا و آب بخورد و مدفوع او نیز خمیری است و بوی ترشیدگی دارد، اما در اسهال میکروبی بیشتر اوقات دام بی‌اشتها یا خیلی کم‌اشتها می‌شود. گوساله در موقع مدفوع کردن به علت درد شکم به سختی و در حالی که پشت خود را مثل کمان خم کرده است، دفع مدفوع می‌کند.

چون گوساله آب بدن خود را از دست می‌دهد و از طرف دیگر نمی‌تواند غذا بخورد یا اگر هم بخورد، نمی‌تواند به خوبی از غذا استفاده کند؛ بنابراین دائماً بیشتر ضعیف و بیحال می‌شود. به طوری که ابتدا حرکت گوساله کند می‌شود و بعد نمی‌تواند به حالت ایستاده قرار گیرد. بعد از آن حتی نمی‌تواند روی سینه بنشیند و به حالت افتاده به یک پهلو قرار می‌گیرد. وزن گوساله به مقدار زیادی کم می‌شود و گوساله هوشیاری خود را از دست می‌دهد.

در بعضی موارد گوساله اول تب می کند اما هرچه بیماری جلوتر می رود، تب هم کم می شود و حتی بالاخره پوزه، دستها و پاهای گوساله سرد می گردد. بعضی از میکروبهای ایجاد کننده اسهال می توانند وارد خون شده و به جاهای دیگر بدن بروند. در این حالت ممکن است میکروب به زانوهای رفته و ورم زانوهای را ایجاد کند و یا به ریه (جگر سفید) برود و سینه پهلو ایجاد نماید. حتی ممکن است میکروب به مغز برود که در این حال گوساله روی زمین افتاده دستها و پاهایش مثل چوب، سفت می شود و گوساله حالت بیهوشی و یا لرزش بدن پیدا می کند. در این شرایط دیگر نمی توان به نجات گوساله امید داشت.

■ چگونه گوساله مبتلا به اسهال را درمان کنیم؟

در درمان اسهال باید قبل از هر چیز اگر چند گوساله داریم، گوساله مبتلا را از بقیه گوساله‌ها جدا کنیم و جداگانه به درمان آن اقدام نماییم. باید مراقب باشیم با

دستها، لباس یا وسایل مختلف، الودگی را از گوساله مبتلا به دامهای سالم منتقل نکنیم.

قدم بعدی قطع شیر است. تا ۲۴ ساعت نباید به گوساله مبتلا شیر خوراند. در عوض باید به جای شیر به گوساله سرم خوراکی داد. سرمهای خوراکی دو گونه هستند. قندی و نمکی که باید از هر دو سرم به مقدار مساوی به گوساله خوراند. مقدار سرمی که باید به گوساله بدهیم تقریباً به اندازه شیری است که به آن گوساله می دادیم. مثلاً اگر قبلاً به گوساله اسهالی ۲ کیلو شیر در روز می دادیم، حالا هم باید روزی ۲ کیلو - یا بهتر بگوئیم ۲ لیتر - سرم به گوساله داد. که باید یک لیتر آن قندی و یک لیتر آن نمکی باشد. این مقدار سرم را در طول روز با فاصله های ۶ یا ۸ ساعت به گوساله می دهیم. مثلاً ۲ کیلو سرم را به ۴ قسمت مساوی تقسیم می کنیم و هر ۶ ساعت یک قسمت از آن را به گوساله می خورانیم. بهتر است مقدار مناسب سرم را بلافاصله بعد از مشاهده اسهال به گوساله داد و هر چه در این کار

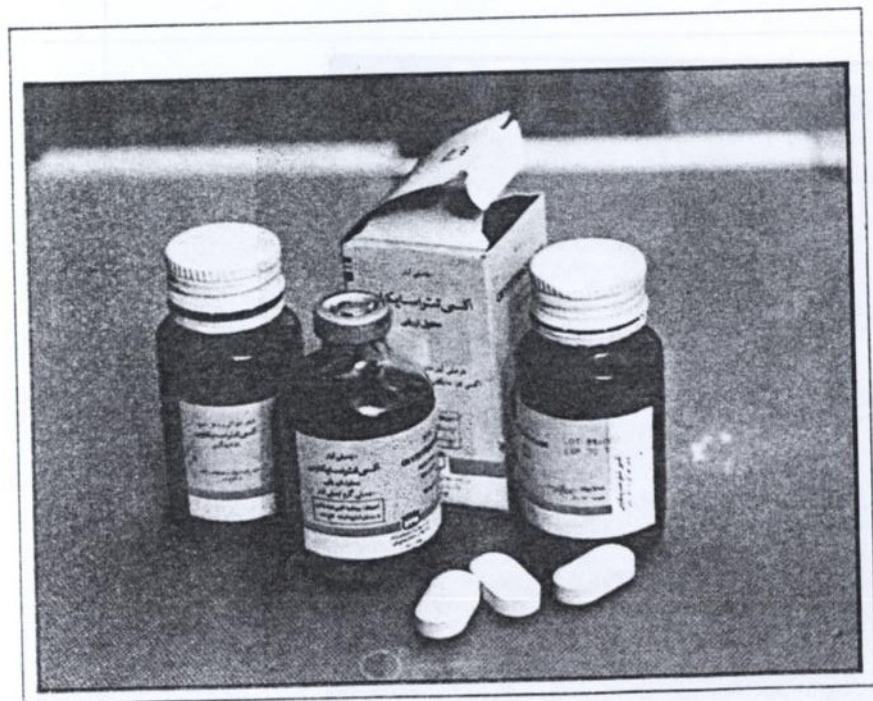

دیرتر عمل کنیم، وضع گوساله بدتر خواهد شد. هرچه گوساله بیشتر آب بدن خود را از دست داده باشد، باید سرم بیشتری به او داد.

سرمهای خوراکی در ۲ شکل هستند یا به صورت پودر که باید با مقدار مناسب آب جوشیده و سرد شده، مخلوط شوند. (مقدار مناسب آب را می توان از داروخانه یا افراد کارشناس پرسید.) و یا به صورت آبکی هستند که هم می توان آنها را تزریق کرد و هم به صورت خوراکی مصرف کرد. معمولاً این نوع تزریقی است که یا قندی است و یا نمکی و یا هم قندی و هم نمکی که باید نوع آن را پرسید و یا از روی ظرف سرم که نوع آن نوشته شده، این مسئله را فهمید.

اگر گوساله نتواند سرم را بخورد و یا اگر حال گوساله خیلی بد بوده و مثلاً به یک پهلو افتاده و دستها و پاهایش سرد شده باشد، باید از سرم تزریقی استفاده کرد که بهتر است سرم را داخل رگ گوساله تزریق کرد. این کار احتیاج به افراد باتجربه دارد و باید هرچه سریعتر از این افراد کمک گرفت.

چنانچه بعد از یک شبانه روز حال گوساله بهتر شد، باید بعد از آن کم کم دوباره

شروع به دادن شیر بکنیم. یعنی اگر مثلاً روزی ۲ لیتر سرم می‌دادیم، حالا يك لیتر شیر و يك لیتر سرم بدهیم. بهتر است شیر و سرم را باهم مخلوط نکنیم، بلکه شیر را جدا و سرم را جدا بدهیم. در روزهای بعد که اسهال در حال خوب شدن بود، سرم را کم کم قطع کرده و دوباره شیر می‌دهیم.

توجه داشته باشید که بهترین و مهمترین کار در درمان اسهال همین کار ساده، یعنی دادن سرم خوراکی به گوساله است که در بیشتر موارد اگر زود وارد عمل شویم، با همین کار ساده گوساله را نجات خواهیم داد.

در مورد اسهال‌هایی که به علت تغذیه غلط ایجاد می‌شوند، باید علاوه بر دادن سرم، تغذیه را نیز به شکل صحیح انجام دهیم تا دوباره اسهال رخ ندهد. کار دیگری که معمولاً در درمان اسهال انجام می‌شود، دادن داروهای ضد اسهال است. اغلب این داروها میکروبهای ایجاد کننده اسهال را از بین می‌برند. این داروها بیشتر به صورت کپسول خوراکی است و بعضی از آنها هم تزریقی است. مصرف این داروها باید زیر نظر دامپزشک انجام شود. زیرا در هر نوع خاصی از اسهال، باید يك نوع بخصوص از دارو را مصرف کرد و مصرف داروی اشتباهی نه تنها در خیلی از موارد اثری در درمان ندارد، بلکه ممکن است حال گوساله را بدتر هم بکند. اگر دامپزشک یکی از این داروها را برای گوساله تجویز کرد، شما می‌توانید به مقداری که دکتر گفته است دارو به گوساله بدهید. مخصوصاً يك نوع از این داروها که به صورت کپسولهای زرد رنگ و به نام «فورازولیدون» می‌باشد. اگر بیشتر از اندازه مصرف شود، گوساله را بشدت مسموم می‌کند. خیلی از گاودارها با مصرف خودسرانه این دارو موجب مرگ گوساله خود شده‌اند.

■ چه کنیم تا گوساله‌ها مبتلا به اسهال نشوند؟

تمام آنچه را که در نشریات قبلی در مورد بهداشت و تغذیه گوساله شیرخوار، اصول صحیح و بهداشتی زایمان گاو و تغذیه گاو آبستن گفته‌ایم، در پیشگیری از اسهال مؤثر است و با انجام آنها می‌توان تا حد بسیار زیادی مانع ایجاد اسهال در گوساله‌ها شد. در اینجا دیگر آن مسائل را تکرار نمی‌کنیم و از شما می‌خواهیم يك بار دیگر نشریات ما را در این مورد مطالعه کنید.

مجموعه نشر و تصویر
معاونت ترویج و مشارکت مردمی